

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

26-dik szám.

(ÚJ FOLYAM)

Sept. 28-án.

Kolozsvár, sept. 26.

A kolozsvári nemzetőrség ma reggel 8 órakor tevő le innepélyes esküjét az 1848. törvénybeli formula szerint. Tíz rendes, egy vadász és egy lovas század egy négyszéget alkotának a tanácsház előtt, melynek mindenik oldalát, három három (egymás háta megett álló) század képezte. Az esküvést főbíró Groisz Gusztáv prologusa előzte meg s alparancsnok b. Splényi Mihály epilogusa végezte bé.

A szivemelő polgári innepélyt diszította volt erdélyi főkormányunk jelenléte. Tagjainak egyszerű polgári öltözete harmoniában volt az innepély szerény színezetével, és jelentékeny ellentétben azon deli piperével, mely az érintett urak tagjain az olasz Te Deum alkalmával pompázott. Minden a maga idejében jó, azt mondja a józan életbölcseseg!

Mátyás-lovas tiszt és székely végvidéki tiszt is volt jelen; de a tulajdonképi sorkatonaságból egy lelket sem látánk.

A négyszegen kívül tátongó nép között feles számmal szemléltünk olyakat, kiket mindkoruk mind polgári állásuk kötelezett volna a nemzetőrségbeli részvételre. Ugyan az Istenért, az ilyenek hogy merték a szabad ég alatt s egy őket megítélő közönség nyilvánossága előtt mutatni hontalan és arczatlan képöket? Ha nincs menkö, lesz talán polgári sujtó veszző számukra! Vagy ezt is elnézzük? Sr.

Fővárosi újdonságok. Az egy két nap látszólag megszűnt katonai mozgalmak ismét örvendatosan folynak. Tegnap egy ágyutelep indult a drávai táborba, a szükséges társzekerekkel, a derék Württemberg huszárok kíséretében. Az ágyukkal honvéd-tüzéreink valának. Szébb katonaságot kívánni sem lehet, mint e tüzérek s huszárok. Tűz és bátorság szikrázik arcaikról

és szemeikből. Ugyan tegnap érkeztek a kecskeméti mozgó nemzetőrök néhány százan s ma már tovább szállanak, ezek is derék fiatal legények, jól felszerelve s egyenruházva. Perczel Móricz Zrinyi csapata pedig oly sebesen alakul, hogy néhány nap múlva már felszerelve, s ezernél sokkal számosabban szálland táborba. — Miért késik Pest kiállítani zászlóaljját? Vagy ötszáz újoncza már van, talán több is, s a Zrinyi-csapat sebes kiállítása mutatja, hogy Pesten kapni újonczot akármenynyit, csak nem kell oly szigorun venni a mértéket. A hazának szolgálhatni 5 láb magasságon alól is. A porosz herczeg nevű magyar gyalog ezred majdnem újonczálva együtt maradand. Üdv és diadal az első magyar serezednek!

A pécsi német újságnak azt írják, hogy midőn sept. 6-kán Bunyik, zágrábi alispán s b. Jellachich biztosa, Fiumét a horvát király nevében megszállotta, szerezsan mezbe öltözködött, s mint valódi erdei rabló nézett ki. — Ugyanekkor a hivatalnokokat magához rendelvén, őket a legdurvább kifejezésekkel Kossuthhoz utasítá, ki ugymond, kenyeret adand nekik. És midőn 12 ezer pftot, 16 ezer mázsa só elfoglalt, kevély mosolylyal ezeket mondá a tiszteknek: azok, kik a bánt, Horvát, Slavon, Dalmát, Istria, Illyria és Krajna országok törvényes urának elismerik, megmaradhatnak hivatalaikban.

Temesvár, sept. 17-én. Eddig azt hittem, hogy azok a háboru legborzasztóbb jelenetei, midőn holt testek között jár az ember, midőn ágyugolyók zúgnak a fül mellett, vagy égő falvak oszlopai boszszuló furiákként csapdossák az eget, s lángkarokkal fenyegetik azokat, kik a viszály és háboru okozói.

De látni Temes, Torontál és Bács déli részén borzasztóbb jeleneteket. Az országúton

meztelen gyermekek, síró öregek, férjetvesztett nők siránkozva bolyognak, mert virágzó dús falvaikat elpusztíták. És e földönfutók megállítják az útast, falat kenyeret és ruhafoszlányt kérnek, másként éhen halnak, vagy a hideg éjszakákban elvesznek. S ha kérdik őket: miért nem mennek a szomszéd helységekre? azt felelik együgyü bizalmatlanságukban, hogy ott is emberek laknak, s ha meztelenül (mert úgy szöktek meg ágyaikból) bemennének, talán ott is agyonvernék. Az ily földönfutó csoportok között az egyik elvesztett rokonainak neveit kiáltja; a másik elkeseredve kérdi: mért nem véd bennünket a király, hisz egész életünkben azért fizettünk neki adót, hogy bajunkban megvédjen? Miért tartottuk szállással és élelemmel a katonákat, ha akkor, midőn szükségünk volna rájuk, más országokba mennek?

Egy félig örült öreget hallottam a többek között, ki gyermekeit, unokáit, mindenét elveszté. Iszonyu átkot monda, melyből a mi megmaradt emlékezetemben, közlöm az olvasóval, hogy hallja a fájdalom és kétségbeesés borzasztó szavait: „Azoknak, kik falunkat leégették — úgy mond — talán megbocsát az isten, de kik arra birták őket, hogy ártatlan gyermekeinket és testvéreinket meggyilkolják, feleségeinket megfertőztessék és fogságba hurczolják, hogy ott is buja vágyaiknak szolgáljanak, azokat érje el a pokol büntető lángja; égjenek le kastélyaik és váraik iszonyatosb lángokban, mint a mi nádházaink égtek, jussanak koldusbotra, s ha a téli hidegben egykori barátaik ajtaján koldulva zörgetnek, rúgják ki őket s kergessék el, mint ronda ebeket. Verjék fel őket éjjeli álmaikból meggyilkolt gyermekeink ezer meg ezer lelkei, s ha éjfélkor fölébrednek, halljanak a sötétben orgyilkos lépéseket, azoknak lépéseit, kik megölt testvéreinkért bosszút állni csúsznak ágyaikhoz. Ha ételt vesznek szájokhoz, kínozza őket félelem és rettegés, hogy a megérdemelt mérget keverte valaki táplálatukba.“ — E szenvedő nép ingerültsége és kétségbeesése napról napra

növekszik, s ha ez még így tart, sem ég, sem pokol nem lesz képes bosszuját fékezni, s elérí a Nemesis azokat, kik vakságukban ezreket tőnek koldusokká. A holtak nyelve élesebben beszél, mint az eleveneké! Az alföldön alig van család, mely rokont vagy barátot ne veszített volna.

A Fehértemplom környékéről elűzött rablók nagyjából a torontáli és bácsi határra vonultak, s ott üzik gyujtogatásaikat és gyilkosságaikat a császár nevében! S.

A magyarországygyűlés a bécsihez Kossuth indítványára egy küldöttséget határozott sept. 15. „Ezen küld. által nemzet szóljon nemzethez barátságosan s tegye bizonyossá az osztrákokat arról, hogy ha szabadsága meg lesz támadva, a magyarra bizton számíthat.“

A küldöttséget, melynek tagjai Deák, Eötvös, Balogh, Pulszky, Szemere, Kállay, Szirmay, Irányi, Gorové, Teleky D. Bezeredy, Reiszig képviselők és b. Perényi Zs., gr. Andrassy M., b. Józsi M., b. Wesselényi M., ezen küldöttséget, mondjuk, a bécsi nép fényesen fogadta. Mintegy 10,000 ember kísérté az északi vas-pályafőtől lakásokig. Fáklyás zenét is adtak, melyen 30,000-en voltak.

Hanem az a bökkenő, hogy a bécsi országgyűlés nem osztrákgyűlés és a küldöttséget nem fogadta el.

A képviselőház september 19-én tartott ülésében élénk vitát idézett elő 6 szász követ lemondása. Közülök kettő politikai meggyőződésével nem tudá a követi pályán maradáást öszeegyeztetni. A többiek pedig egyenesen s kereken kimondták, miként ők a képviselő házat a törvényesség terén nem látják. Neveik következők: Rosenfeld József, Smid Henrik, Fridenfels Jenő, Bransch Mihály, Snell József s Fabini Frigyes.

Kossuth Lajos e lemondást a reactio művének tekinté. Mutogatá, miszerint Magyarország

képviselő testülete akkor, midőn a fennálló törvények adta függetlenséget védi, törvénytelen téren nem állhat. Magyarország önkényt választá királyát az osztrák házból, 14 király hűséget esküdött annak alkotmánya megtartására, de mind a 14 megszegte. E jogszerű állapot állított csak helyre a mult országgyűlésen. Mi tehát törvény terén állunk. Ki azt ellenkezőleg tartja, az Jellacsicsal van egy értelemben, s oly áruló mint ő. Meglehet — úgy mond — hogy elveszünk, de előbb az árulók is megszűnnek élni, azok holt testein juthatnak hozzánk. Kettőt kívánt kimondani határozatul: 1-ör egy követ se bocsátassék el helyes ok nélkül, s a ki engedelem nélkül elmenne, az mint szökevény tekintessék. 2-or Pálffy János rendkívüli biztosul küldessék Erdélybe, hogy a székelyek által fékezze meg a netalán reactionarius szászokat.

Smidt (nem a ki lemondott) szász követ a lemondást nem kíváná a szász nemzet véleményének vétetni, s azért a nemzet ellenében semmi intézkedést szükségesnek nem látott.

Pálffy János ingerült hangon szólott a bujtatókról, kikkel azonban nem vélte a szász nemzetet azonosítandónak, mert azt józan, szorgalmas, szerény népnek ismeri. Ha eljön az idő, midőn erőhez kell nyulni, ő a székelyekkel megsemmíti az árulókat. De most idejét még nem látja.

Nyári a dologban semmi egyebet nem látott, mint hogy a lemondó követek tovább nem akarnak azok maradni, ezt tehetik, hanem addig, mig más választatik helyökbe, kötelesek itt maradni, mert a ház engedelme nélkül a követ el nem távozhatik, ki mégis elmegyén, az szökevény.

Nyilatkozata a gr. Teleki vezér őrnagy főparancsnoksága alatt álló tisztikarnak.

Félreértések és a jelen zavaros időkben annyira napirenden levő, egyáltalában nem alapos gyanúsítások megelőzése végett, mi, a gr. Teleki vezérőrnagy főparancsnoksága a-

latt álló tiszték, szükségesnek találjuk, az ő eddigi állása és eljárása felett, a nyilvános lapokban következő nyilatkozatot közzétenni:

Vezérőrnagy gr. Teleki ur főhadiszállására, Budapestről nagyszerű republicánusi mozgalmak és minden törvényes rend megszüntérőli hírek érkeztek. A dolgok ezen állapotában, egy haditanács képződött, mely oda nyilatkozott: hogy egy ideig a horvátokkal semminemű harciba ne bocsátkozzanak, mert különösebben a trón jogait kell szemök előtt tartaniok. Ennek következtében Keszthelyig visszavonulás határozatott. — Itt az özszes tisztikar özsze-gyülekezett, s ezek azt határozták: hogy miután az ország törvényes állapota még mindig fenvan, ök, letett esküjökhez hiven, a horvátokkali minden harczot elfogagadni, és a trón s magyar királyság jogaiért éppen oly hősileg harczolni akarnak, mint ezt társaik Olaszthonban megmutatták. — Ez alkalommal, minthogy a jelen zavaros időkben talán némelyek a köteleesség utját nehezebben ismerik ki, mindenkinek szabadon hagyatott, az illetőre nézve talán nem kellemes helyzetből magát visszavonhatni, mert ezen határozat pillanatától kezdve, a legesekélyebb ingadozás, a király, haza és a bajtársaság ellen elkövetett árulásnak fog tekintetni.

Előbb azonban, az özszes tisztü testület megbizásából, őrnagy gr. Bubna, százados Bérczay s kapitány b. Wiedersperg, ő excell. b. Jellachich tábornagy urhoz küldettek, előtte azt nyilatkoztatni: hogy ha ő, ő felségének határozott, világos parancsolatát a Magyarhonbai beütésre elő nem mutatja, minden ellene felállított csapatok el vannak határozva, magokat a leghősiesebben védelmezni. Jellachich b. ez alkalommal felhivatott: meggondolni és figyelembe venni a következményeket, mik ezen özszeütkezésből a hadsereget illetőleg eredhetnek. Ő excell. ezen nyilatkozatot, mely írásban is, a tisztéktől aláírva, áthozatott,

figyelembe nem vette — és így mi készen állunk a király és törvényes szabadságérti harcra.

Hanem most következik még a java. Igen hiteles kézből értesültünk, (mond a Kossuth hirl.) hogy derék tisztikarunk küldöttei Jellacsicshoz menvén, őt felszólítani: hogy miután mindig a császár iránti hűséget emlegeti, mutasson elő parancsot a császártól, mely őt a Magyarországbai beütésre felhatalmazza. Erre Jellacsics uram, a szenvedély által — szokása szerint — egy kis sé elragadtatva, eképpen felelt: Ei was „Kaiser“, was „Treue“! Ich werde den Kaiser machen.

Egyik czimborája, Zeisberg, pedig igen épületes dictiókat tartott arról: minő derék ország volna ez a Magyarország, ha kormánya élén, egy, amolyan erőteljes katona állna.

Minék következtében, Jellacsics jónak látta István nádor austriai főherceget per „niederträchtiger Lump“ tractálni.

R e n d e l e t.

Az armánnyal körülvevett hazát, újra vész fenyegeti, mert mint hiteles tudomásomra jött, f. év sept. 17-én és 18-án nagy szamu panszláv bujtogatók, köztük bőven pénzzel ellátott, több nyugdíjazott katonatisztek, jöttek bé az északi Ferdinánd czimü vaspályán magyar hazánkba, oly czélból, hogy a felső megyék tótajku lakosait fellázítsák.

Minék következtében rendelem, hogy:

1-ör. Minden hatóságoknál, oly hazafiakból alakittassanak a rögtönítélőbiróság tagjai, — kik a törvényt a bujtogatókra kérlelhetlenül alkalmazzzák.

2-ör: A főispánok és tisztviselők oly szigoru intézkedéseket tegyenek, — s oly buzgósággal örködjenek, miszerint minden bujtogatási szándék csirájában elfojtassék, s az alávaló lázítók bizton kézre jutva, a rögtönítélőbiróság által kötélre kerüljenek.

3-ör: Minden egyes polgár felhivatik, ör-

ködjék e vészeli időben, hazájának védelme felett, — s a haza háláján kívül, — mindenkinek, ki egy bujtogatót s lázítót kézre kerit, 50 pforint díj biztosittatik. — Kelt Budapesten, sept. 20. 1848. Gr. Batthyány Lajos m.k.

Nem csak nekünk oly nehéz jogos és méltányos szabadságunkat kivívni. Másnak sem fonják kolbászból a kertet. Siciliát még tán gonoszabb sors várja, mint minket, ha Istenünk s s kitartásunk nem segít.

A nápolyi király expedíciója résziben sikerült. Messinának öt napi hősies, elszánt óriási küzdés után meg kelle magát adni sept. 8. a nagyobb erőnek. A frank és angol hajók mindent megtettek, hogy a viadalt nyomorait (de nem a viadalt magát) megelőzzék vagy enyhítsék. 7,000 ember, nagyobbára nő és gyermek, kapott menedéket a frank lobogó alatt. — A nápolyi frank követ jegyzéket ada bé a nápolyi kormánynak, melyben felszólítja, érje meg a Messina elfoglalásával s kimélje meg Palermot. Parker, angol admirál, frank admirál Baudintól megkérve, hasonló felszólítást intézett a nápolyiakhoz. De mikor volt érvényes a méltányosság vagy emberiség szózata az uralkodás dühvágya előtt?

É n e k i s k o l a i f i g y e l m e z t e t é s.

Tisztelettel figyelmeztetjük a gyermekeiket éneklésben oktattatni ohajtó szülőket, miszerint a házi zenekör által óvári saját teremében nyitandó énekiskola e folyó év october 2-án megkezdődik, melyre a tanulni kívánó mind két nem-béli növendékek a fenn irt napig ebéli nyilatkozatuk és felvételi szándékuk iránt, ének tanító Kynsburg Károly ur, belső Királyutca 46-ik szám alatti lakásán dél előtti 10—11 óráig, s délutáni 2—3 óráig jelentésüket megtenni sziveskedjenek.

ELŐFIZETÉSI HIRDETÉS

az

„E L L E N Ö R“

czimü

POLITICAI LAPRA

Oct. Nov. és Dec. havaira helyt 2 f. 30 kr.
postán küldve 2 f. 56 kr.
ezüst.

Kolozsv. sept. 15. 1848.

a szerkesztőség.